

Kollektiivse pöördumise algataja

Teie 15.04.2021

Meie .09.2021 nr 1-6/21-47/2

**Kollektiivne pöördumine
„Tootjavastutuse laiendamine
sigaretikonile kui ohtlikule jäätmele“**

Austatud pöördumise algataja

Riigikogule esitatud pöördumises teete ettepaneku kohustada Eestis sigarettide edasimüüjaid looma sigaretikonide kokku kogumise süsteemi ning võtma aktiivse vastutuse selle eest, et konid ei satuks loodusesse.

Riigikogus menetleti pöördumist kooskõlas Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse peatükis 18² „Kollektiivsete pöördumiste menetlemise kord“ sätestatuga. Riigikogu juhatuse 2021. aasta 04. aprilli otsusega nr 98 edastati kõnealune pöördumine edasiseks menetlemiseks keskkonnakomisjonile.

Keskkonnakomisjon arutas kollektiivset pöördumist oma 2021. aasta 10. juuni ja 21. septembri istungitel. 10. juuni istungist võtsid osa kollektiivse pöördumise esindaja Grete Arro, Philip Morrise välissuhete juht Margit Pulk ja Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna juhataja Sigrid Soomlais. Toimus sisuline arutelu, mille käigus tutvustasid osalejad oma seisukohti pöördumises toodud ettepanekute kohta ja vastasid komisjoni liikmete küsimustele.

Keskkonnakomisjoni liikmed said teada, et laiendatud tootjavastutus tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ artiklitest 8 ja 8a, mis ütlevad, et tootja vastutab toote eest kogu elutsükli jooksul. Süsteem peab tagama, et jäätmeteks muutunud tooted on kellegi vastutusel. Samuti peab see ergutama innovatsiooni ning tõstma huvi tootearenduse vallas, sest toota tuleks selliseid tooteid, millega oleks jäätme faasis lihtsam ja odavam tegeleda. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist (EL) 2019/904, teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta (*edaspidi ühekordse plasti direktiiv või direktiiv*) tulenevalt lisatakse probleemtoodete loetellu mitmed plasti sisaldavad tooted, näiteks filtriga tubakatooted ja eraldi filtrid tubakatoodetes kasutamiseks. Filtriga tubakatoodete ja turustatavate filtrite probleemtoodete loetellu viimine hakkab kehtima 2023. aasta 5. jaanuarist. Eesmärk on panna sigarettide tootjatele vastutus nende toodetega seotud kõikide kulude katmise eest. Keskkonnaministeeriumi esindajad selgitasid, et liikmesriikidel oli kohustus ühekordse plasti direktiiv üle võtta k.a 3. juuliks.

13. septembri keskkonnakomisjoni istungil anti keskkonnakomisjonile teada, et komisjoni menetluse on jõudmas jäätmeseaduse, pakendiseaduse ja tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu (*edaspidi eelnõu*), milles sätestatud muudatustega määratakse plasti sisaldava filtriga tubakatoodetele ja tubakatoodetega kasutamises mõeldud filtritele kohustuslikud

mürgistusnõuded, samuti täpsustatakse tootjavastutuse sätteid. Eelnõukohaselt peaks tarbija saama märgiselt teavet selle kohta, millised on jäätme muutuva toote sobiva kõrvaldamise võimalused ja/või milliseid kõrvaldamisviise tuleb vältida ja/või millist mõju avaldab keskkonnale jäätme muutuva toote sobimatu kõrvaldamine. Mürgistusnõuded tuleb kanda plasti sisaldavate tubakatoodetega kasutamiseks mõeldud filtrite pakenditele. Eelnõu kohaselt peavad plasti sisaldava filtriga tubakatoodete ja tubakatoodetega kasutamiseks turustatavate filtrite tootjad kandma:

- 1) teadlikkuse suurendamise meetmetega seotud kulud;
- 2) asjaomastest toodetest tekkinud prügi koristamise ning selle edasise veo ja käitlemise kulud;
- 3) andmete kogumise ja aruandluse kulud;
- 4) avalikesse kogumissüsteemidesse ära visatud toodete kogumise, sh taristu ja selle käitamise ning nende jäätmete edasise veo ja käitlemise kulud.

Eelnimetatud eelnõu projekt on tänaseks ministeeriumide ja huvigruppide kooskõlastusringil käinud. Eelnõu menetlemisel keskkonnakomisjonis kaasatakse aruteludesse ka asjassepuutuvad huvigrupid, kes soovivad arutelul osaleda.

21. septembri keskkonnakomisjoni istungil toimus arutelu, mille eesmärgiks oli komisjoni seisukoha kujundamine pöördumises tehtud ettepanekute suhtes.

Komisjoni liikmed leiavad, et sigaritootjad ja -müüjad peavad võtma vastutuse, et sigaretikonidega prügistamine lõpeks, tootjad ja müügisektor peavad panustama inimeste teadlikkuse tõstmisele ning võtma kohustuse korvata prügi kokku kogumise kulu. Kuna ühekordse plasti direktiivist ei tulene liigiti kogumise kohustust, siis kogumissüsteemi loomine võib tekitada uue keskkonnakoormuse, samuti võib ümbertöötlus olla negatiivse keskkonnamõjuga. Eestis ei ole selliseid ettevõtteid, kes tegeleksid ainult sigaretikonide ümbertöötlemisega ning enamasti lähevad need segaolmejäätmete hulka ja sealt edasi kas ladestamisse või põletamisse.

Komisjoni liikmed leidsid, et direktiiv on pigem suunaja ning riigil endal tuleks võtta initsiatiiv ning leida kiiremad lahendused. Oluline on inimeste teavitamine, praegu lükatakse vastutus tarbijale, samas võiks see jaotuda võrdsemalt osapoolte vahel. Konide kogumissüsteemi haldamine oleks kulukas, kõige odavam on ikkagi käitumuslik muutus, et suitsetaja ise kannaks kaasas tuhatoosi ja paneks suitsukonid olmeprügisse ning selle kõrval võiks olla alternatiivid, kui nad on mõistliku keskkonnakulu piires. Ühiskonnas tuleks jõuda arusaamiseni, et koni maha viskamise tagajärg on see, et keegi teine peab neid koristama ning see ei ole aktsepteeritav.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Yoko Alender
esimees

Teadmiseks: Rahvaalgatus.ee

631 6511 keskkonnakomisjon@riigikogu.ee